

AA-3305

Seat No. _____

M. Phil. Examination

April / May – 2003

Economics : Paper - I

(Research Methodology in Economics)

Time : Hours]

[Total Marks :

સૂચના : (૧) બધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

(૨) સાદા ગણકયંત્ર અને આંકડાશાસ્ત્રીય કોષ્ટકોનો ઉપયોગ કરી શકાશે.

૧ (અ) ઉત્પાદન વિધેય $Q = 50 X_1^{0.60} X_2^{0.40}$ નું અર્થઘટન કરો અને સાબિત કરો કે

$$X_1 \frac{\partial Q}{\partial X_1} + X_2 \frac{\partial Q}{\partial X_2} = Q. \quad Q = \text{ઉત્પાદન}, \quad X_1 = \text{શ્રમ}, \quad X_2 = \text{મૂડી.}$$

(બ) એક પેઢીનું ખર્ચ વિધેય નીચે પ્રમાણે છે :

$$C = 10 + 5q + 0.2q^2$$

સરેરાશ ખર્ચ વિધેય અને સીમાંત ખર્ચ વિધેયો મેળવો. $C =$ ખર્ચ, $q =$ ઉત્પાદન.

(ક) જો માંગ વિધેય $D = 10p^{-0.6} y^{1.2}$ હોય તો માંગની આવક સાપેક્ષતા શોધો.

અથવા

૧ (અ) નીચેની સુરેખ આયોજન સમસ્યાનો ઉકેલ શોધો :

$$\text{મહત્તમ કરો : } C = 4X_1 + 6X_2$$

$$\text{બંધનો : } 4X_1 + 3X_2 \leq 12$$

$$2X_1 + 5X_2 \leq 15$$

$$3X_1 + 4X_2 \leq 7$$

$$X_1 \geq 0, \quad X_2 \geq 0$$

(બ) એક આંતર-બાહ્ય વ્યવસ્થા માટેનો તંત્રશ્રેણિક નીચે પ્રમાણે છે :

$$A = \begin{bmatrix} 0.1 & 0.7 \\ 0.3 & 0.2 \end{bmatrix}$$

જો બે ઉદ્યોગોની અંતિમ માંગનો સદિશ $F' = [30 \ 12]$ હોય તો આ વ્યવસ્થા માટેનો

ઉત્પાદન સદિશ $X = [X_1 \ X_2]$ શોધો.

૨ (અ) વલણના આગણન માટેની ચલિત સરેરાશ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરીને નીચેની માહિતી માટે વલણનું મૂલ્યાંકન કરો :

વર્ષ :	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
કૃષિ ઉત્પાદન :	15	18	12	14	17	11	13	16	10

(બ) નીચેની માહિતીના આધારે નિયત સંબંધ સમીકરણ $Y = \alpha + \beta X + u$ નું આગણન

કરો અને તેનું અર્થઘટન કરો :

વપરાશ (Y) :	120	140	150	200	220	250	280	300	350
આવક (X) :	200	250	350	450	500	580	630	700	820

મેળવેલ પ્રાયલોની સાર્થકતા પણ તપાસો.

અથવા

૨ (અ) નીચેનાં પદોની વ્યાખ્યા આપો : (ગમે તે બે)

(૧) ગાણિતિક અપેક્ષા

(૨) સાંખ્યકીય નિરપેક્ષતા

(૩) શરતી સંભાવના વિતરણ.

(બ) પ્રમાણિત પ્રમાણ્ય વિતરણનાં સ્વરૂપ, ગુણધર્મો અને ઉપયોગો સ્પષ્ટ કરો.

(ક) નીચેના દ્વિચલ વિતરણ માટે :

		Y		
X		0	1	2
1		4	-	3
2		3	6	5
3		1	2	1

- (૧) X અને Y નો સંયુક્ત સંભાવના વિતરણ
(૨) $E(X)$, $E(Y)$, $\text{Var}(X)$
(૩) $\text{Cov}(X, Y)$
(૪) $E(Y/X=2)$, $\text{Var}(X/Y=1)$ મેળવો.

૩ (અ) χ^2 વિતરણના અગત્યના ઉપયોગો જણાવો.

- (બ) પ્રમાણ્ય વિતરણમાંથી લીધેલા 25 કદ વાળા એક યદ્ચ્છ નિદર્શ માટે નિદર્શનો સહસંબંધાંક 0.75 મળે છે. મેળવેલા સહસંબંધાંકની સાર્થકતાનું પરીક્ષણ 5%ની કક્ષાએ કરો.
(ક) નિદર્શની કોઈ એક પદ્ધતિનો ઉપયોગ તમારા સર્વેક્ષણમાં કઈ રીતે કરશો તે જણાવો અને દર્શાવો કે નિદર્શન આર્થિક-સામાજિક સર્વેક્ષણમાં કઈ રીતે ઉપયોગી છે ?

અથવા

૩ (અ) જીવન નિર્વાહનું સૂચકાંક એટલે શું ? આ સૂચકાંકના વિનિર્માણમાં ઉપસ્થિત થતી સમસ્યાઓની સમજૂતી આપો.

(બ) નીચે આપેલી માહિતી પરથી તમે વાસ્તવિક મજૂરીની ગણતરી કઈ રીતે કરશો ?

વર્ષ :	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
નાણાંમાં મજૂરી :	15	18	22	25	22	23	21	27	30	35
ગ્રાહક સૂચકાંક :	85	90	100	110	120	115	105	140	148	170

(ક) ફિશરનો સૂચકાંક જણાવો અને તે કયાં પરીક્ષણો સંતોષે છે તે સ્પષ્ટ કરો.

- ૪ ટૂંક નોંધ લખો : (ગમે તે બે)
- (અ) દ્વિપદી વિતરણ
- (બ) આર્થિક મોડેલ
- (ક) નિયતસંબંધ મોડેલમાં ત્રુટિપદ હોવાનાં કારણો
- (ડ) પરિકલ્પનાનું પરીક્ષણ
- (ઈ) સંકલનનો અર્થશાસ્ત્રીય વિશ્લેષણમાં ઉપયોગ.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) All questions carry **equal** marks.
(2) Simple calculators and statistical tables can be used.

- 1** (a) Give an interpretation of production function

$$Q = 50 X_1^{0.60} X_2^{0.40} \text{ and show that } X_1 \frac{\partial Q}{\partial X_1} + X_2 \frac{\partial Q}{\partial X_2} = Q.$$

Q = Production, X_1 = Labour, X_2 = Capital.

- (b) Total cost function is as under :

$$C = 10 + 5q + 0.2q^2$$

Find Average Cost function and Marginal cost function.

C = Total cost, q = Production.

- (c) If demand function is $D = 10p^{-0.6} y^{1.2}$, then find income elasticity of demand.

OR

1 (a) Solve the following linear programming problem :

Maximise : $C = 4X_1 + 6X_2$

Subject to : $4X_1 + 3X_2 \leq 12$

$2X_1 + 5X_2 \leq 15$

$3X_1 + 4X_2 \leq 7$

$X_1 \geq 0, X_2 \geq 0$

(b) The technology matrix for an input-output system is as under :

$$A = \begin{bmatrix} 0.1 & 0.7 \\ 0.3 & 0.2 \end{bmatrix}$$

If the vector of final demands for two industries is $F' = [30 \ 12]$,

then find the production vector $X = [X_1 \ X_2]$.

2 (a) Estimate the trend for the following data using moving averages method of trend estimation :

Year :	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Agricultural Production :	15	18	12	14	17	11	13	16	10

(b) Estimate the regression equation $Y = \alpha + \beta X + u$ on the basis of following data and give its interpretation :

Consumption (Y) :	120	140	150	200	220	250	280	300	350
Income (X) :	200	250	350	450	500	580	630	700	820

Also test the significance of estimated regression coefficients.

OR

- 2** (a) Define following terms : (any **two**)
- (1) Mathematical expectation
  - (2) Statistical independence
  - (3) Conditional probability distribution.
- (b) Clarify the nature, properties and uses of standard normal distribution.
- (c) For the following bi-variate distribution :

X \ Y	0	1	2
1	4	–	3
2	3	6	5
3	1	2	1

- Find :
- (1) Joint probability distribution of X and Y
  - (2) $E(X)$, $E(Y)$, $\text{Var}(X)$
  - (3) $\text{Cov}(X, Y)$
  - (4) $E(Y / X = 2)$, $\text{Var}(X / Y = 1)$.

- 3** (a) State important uses of χ^2 distribution.
- (b) A random sample of size 25 from a normal distribution gives the sample correlation coefficient as 0.75. Test the significance of observed correlation coefficient at 5% level.
- (c) How would you use any one method of sampling in your survey work ? Give an idea and state how sampling is useful in economic social surveys.

OR

3 (a) What do you mean by Cost of Living (or consumer) Index Number ? Explain the problems faced in the construction of this index number.

(b) How would you calculate real wages in following data :

Year	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Money Wages (Rs.)	15	18	22	25	22	23	21	27	30	35
Consumer Price Index	85	90	100	110	120	115	105	140	148	170

(c) State Fisher's Index Number and clearly state which tests does this index number statistics.

4 Write short notes : (any **two**)

- (a) Binomial distribution
- (b) Economic model
- (c) Reasons for the inclusion of error term in regression models
- (d) Hypothesis testing
- (e) Uses of integration in Economic analysis.